

De thuiskomst, een voorstelling van FC Bergman uit 2009, Foto Kristien Verhoeven.

[K] **HET IS HET LIJF DAT DE MOTOR VORMT.
THEATER VAN FC BERGMAN**

De laatste nieuwe attractie in theaterland heet FC Bergman. Het jonge Antwerpse collectief trakteert publiek én professionals telkens op een rollercoaster van lef en spelplezier, direct gericht op je navel. En dat valt op. In hun eerste officiële speeljaar kaapten de Bergmannen meteen de hoofdprijs weg op Theater aan Zee én mochten ze zich verheugen op een selectie voor het Theaterfestival.

Waarop berust dat even plotse als prille succes van FC Bergman? Dat het spelerscollectief intussen meerdere leden telt die bekendheid verwierven op het kleine scherm en het witte doek speelt slechts in geringe mate mee. Marie Vinck was onder meer te zien in de tv-series *De smaak van De Keyser* en de films *Lof* en *Adem*, waarin ook Stef Aerts sterk overtuigde in de rol van stuurse tiener in levensnood. Verder is er Matteo Simoni, die meespeelde in de tv-serie *David* en in de Verheyen-film *Zot van A* (een Vlaamse bewerking van de Nederlandse succesfilm *Alles is liefde*). Als er voor de krant een groepsfoto van

FC Bergman gemaakt wordt, dan vraagt de fotograaf dus hen drieën vooraan. Toch is het trio dat dan de achterlijn mag dekken (Bart Hollanders, Joé Agemans en Thomas Verstraeten), minstens zo cruciaal voor de interne drive. De zes acteurs leerden elkaar kennen op de dramaopleiding van de Artesis Hogeschool, het vroegere Antwerpse Conservatorium, waar drie van hen uiteindelijk ook afstudeerden in 2009-2010. Ook dat helpt in Vlaanderen: het labeltje “*powered by Dora van der Groen*” op je toegangkaartje tot de professionele sector.

Toch is het wel degelijk wat FC Bergman op het toneel presteert dat de groep haar uitstraling verleent. Eén lijn lijkt er niet in te trekken. *De thuiskomst* was in 2009 een eigenzinnige repertoire-interpretatie van Harold Pinter. Zijn subtiel bevreemdende realisme werd expressionisme, zijn universele absurdisme een sociaal portret: *The Homecoming* vervelde plots tot een vette confrontatie binnen een doorgeslagen onderklassenfamilie op een afbraakwerf. Genre de Familie Flodder, maar dan spannend. Er werd geroepen, geslagen, geracet met een auto. In één woord: *rauw*. Al kan het klinken, de Bergmannen

Wandelen op de Champs-Elysées met een schildpad uit 2010, Foto Bart Grietens.

laten het liever botsen. Veel dramaturgisch overleg lijkt daar niet onder te zitten. Deze jongens zijn gewoon zo gebekt, hun acteurskarakters zo aangedreven. Het zijn spelers pur sang: met te veel testosteron voor deze afgelichte wereld, maar vooral met te veel spelkwaliteiten om het zoveelste jonge wilde groepje te zijn. Stuk voor stuk weten ze verschillende registers geloofwaardig te bespelen.

Anders dan Olympique Dramatique, die eerdere theatergroep met de no-nonsense speeldrift van een voetbalclubje, heeft FC Bergman echter niet enkel grote auteurs nodig om de bal aan het rollen te krijgen. Zijn grootse *Wandelen op de Champs-Elysées met een schildpad* was een heel eigen, vrijwel tekstloze cocktail van majestueuze beelden en kleine, menselijke poëzie. Je zat ernaar te kijken als naar een fascinerende trip waar je weinig van snapte, maar die je gevoelsmatig toch volkomen begreep. Vier tafeltjes met brandende gaspit zwiepen ineens de hoogte in, als utopische fakkels. Vijftien figuranten voeren onder schaars licht een even rituele als apocalyptische choreografie uit, op een losse vloer vol plankjes met duivenstront. In nerveuze slapstickstijl probeert Simoni zijn lusten

te bevredigen op een konijn en een aal. Even verder cirkelt Aerts aan een draaikraan, graaiend naar zijn droommeisje Vinck. Ze raken nooit bij elkaar, want zo ziet FC Bergman nu eenmaal het leven. “Vaak komen we uit bij de trachtende, spartelende mens. Hij gelooft in de maakbaarheid van de wereld, maar mislukt steeds. Dat menselijke failliet is geen cynisme, maar iets wat we vooral heel mooi vinden.”

Hoe verschillend beide producties ook zijn, toch zijn ze typisch Bergman. Erg aards of net mythologisch, veeleer tekstgedreven of net beeldend bepaald: steeds zit er een overgave onder die gevoelsmatig en intuïtief aangestuurd wordt. Het is het lijf dat de motor vormt van dit theater, meer dan de gedachte. Handwerk primeert op conceptualisme: voor *Wandelen op de Champs-Elysées* ging de helft van het werk op aan het bijeenknutselen van de zwaaikraan, een tractor vol dierenkooien en een majestueuze pop van wel vier meter. FC Bergman houdt van de hoogte, van mikken op het zwerk. Zo zou het in een van zijn schoolprojecten ooit levende schapen omhoog gesjord hebben om wolkjes te verbeelden. Het is een bijna kosmische verbeelding in een jongensachtige

drang naar het onmogelijke. Of noem het gewoon ambitie. Bewust wil FC Bergman het verschil maken. Het speelt ook altijd op locatie, buiten de vaste instituten. Op vele vlakken is dit Antwerpse clubje verwant met de historische avant-garde: in dezelfde beweging als het de bestaande kaders afbreekt, construeert het zijn eigen nieuwe wereld. Dadaïsme, futurisme, surrealisme: dit theater heeft het allemaal.

Het succes van FC Bergman zegt dan ook vooral veel over wat het theater vandaag mist, meer dan over het collectief zelf. Professionelen en publiek projecteren op de jonge Antwerpenaren hun diepe verlangen naar opnieuw wat meer lefgozerij, naar jong geweld dat opnieuw enthousiast met repertoire aan de slag gaat, naar het acteursensemble als herbevestigde kern van het toneel. Het is die grote verwachting die voor FC Bergman dé uitdaging vormt: hoe zich niet te laten kisten door die druk? Ze zouden niet de eerste jonge beloften zijn die voortijdig verbranden, omdat ze niet de tijd krijgen om te rijpen. Je voelde het al in hun laatste voorstelling *Het verjaardagsfeest* (2010), opnieuw een Pinter: de strijd tussen wat de tekst aan subtiele speelkansen biedt en 'het merk FC Bergman', de drang of de dwang om met verrassende beelden en lijfelijke confrontaties een eigen stempel te drukken. Het zal ooit vruchtbaar blijken te zijn dat de Bergmannen er deze keer niet volledig uittraakten, dat de ontvangst van de voorstelling minder enthousiast was dan voorheen. Sterke thee moet lang genoeg trekken.

Veel eerlijker dan die verwachting voor de toekomst is te zien hoe FC Bergman past in het theater van vandaag. Het collectief gaat voor in een strekking die je bij wel meer makers van de jongste generatie ziet: een theater dat bewust kiest voor beeldende *art brut* en zelf gekozen speelplekken, ver weg van de rode pluche, waar het zijn inspiratie zoekt in bijna kosmische metafysica rond 'de mens'. Stefanie Claes, Simon Allemeersch, het Gentse groepje Tibaldus en andere hoeren: allemaal volvoeren ze de tendens die ook al een vorige generatie (Abattoir Fermé, Peeping Tom, Wolff, In Vitro) heeft ingezet: een verschuiving van tekst naar beeld, naar de directe beleving van film en concert, via een bezwerend David Lynch-achtig universum dat veeleer mikt op het onbewuste kijkgevoel dan op je intellectuele vermogens. Het succes van FC Bergman is bovenal

een effect van én een reactie tegen deze tijd van virtualisering, afvlakkend vakmanschap, snelle beeldconsumptie en toenemende spiritualiteit.

WOUTER HILLAERT

www.fcbergman.be
